

שיחת המשגיח הגה"צ רבי בנימין פינקל שליט"א בהיכל ישיבת זכרון מאיר - ירושלים

גליון מיוחד לקראת יום הקדוש – יום הכיפורים, יו"ל ע"י מערכת בענייני דיומא a086221800@gmail.com

פחד ושמחה – אי אפשר אחד בלי השני

תלמדו, לא נעשה לכם פצצה, רשעים ארורים, הם מכינים לעצמם מטענים כאלו של טילים. טיל זה לא משחק, טיל זה מחרב בניין, מחרב רחוב, טיל. ולצערנו ראינו את הטיל שכן פגע, גרם לאסונות, השם ישמור.

ואני אגיד לכם, יש כאלו אומרים או עוד מעט נשמע יירוט חלילה, אלה ברכב, ואנחנו בשם השם אלוקינו נזכיר. אבל לחשוב, יירוט זה דבר שהשם נתן חוכמה, צריך להשתמש בחוכמה, זה יכול להציל. אז אני אגיד לכם, פגשתי אדם יקר, מסורתי, שומר שבת, והוא מהלוחמים המובחרים בכיפת ברזל, מה אני מעריך את האדם הזה, שהוא מכבד את התלמידי חכמים? לא כמו הטיפשים שאומרים שאנחנו צריכים לבוא ולשמור, לא, חס ושלום.

הוא אמר "אני יודע גם שצריכים ללמוד תורה, אני בכיפת ברזל". **הפתעות, הפתעות לא חלמנו שככה יעבוד.** ידענו, השם נתן שכל, והמערכת עוזרת, אבל כזה מספר של טילים, אי אפשר בדרך טבעית להשתלט על זה. זה ניסים ונפלאות, הוא מכבד את הלימוד של החתן שלו, תלמד, תומך בו.

זה אמיתי. למה? אתם יודעים מה זה יירוט? זה דבר קודם כל יכול גם להזיק, השם ישמור, בדרך כלל יכול להפיל חתיכות טונות על טונות של ברזל. אבל ימח שמם שונאי ישראל, יודעים שיש כיפת ברזל. אז אפשר להשתלט על עשרים, שלושים, הם שולחים מאתיים. עד שישלטו על שלושים, שולחים לפעמים ארבעים חמישים שישים, מספיק להם מעל שלושים, גם זה עושה חורבן.

חלק נפלו בים, חלק פוצצו למעלה, חלק לא התפוצצו, חלק נפלו ליד בניין, עוד סנטימטר היה נופל בבנין דברים נוראים, הקדוש ברוך הוא בעל הבית, צריך להתפלל, זה לא משחק. השם ישמור, צפירת הזעקה, לא יודעים מה לעשות, ללכת מחוץ לבית ללכת לישיבה, מה עושים? צריכים רחמי שמיים שלא יהיה סכנה, זה תלוי בראש השנה.

אתם יודעים שבבילילה הזה שהיה בערב, שמוצאי שבת אחד נפל טיל על בניין. בדיק דיברתי עם אחד חסיד גור, יש לו משפחה שם על נושא מסוים, באמצע אומר לי תתפלל תתפלל, המצב שם, המצב שמה היה שמועות רעות, לא ידעו מה קורה. הטיל, עוד סנטימטר או שתיים היה מפיל בניין, נס. ילד קטן עם המיטה שלו נפל שלוש או ארבע קומות. כבר התייאשו, בבית. פתאום צועקים "אבא, אמא". וירדו למטה מהר, מי צועק? אולי מישהו אחר? איזה נס. לא יכלו להירגע, הגויים שראו את זה בכך, הם לא יכלו להירגע. **בתוך הקושי יש רחמים. מה שהקב"ה עושה תמיד זה טוב,** אבל הוא רוצה שאנחנו נתעורר, ששונאי ישראל לא יוכלו לשלוט עלינו.

עכשיו בואו נחשוב. אז יש משפט לכלל ולפרט, וזה למדנו בראש השנה בפרק א' במשנה ב', בגמרא דף ט"ז. בארבעה פרקים העולם נדון: בפסח על התבואה, בעצרת על פירות האילן, בראש השנה כל באי העולם עוברים לפניו כבני מרון, יש שם בגמרא כמה פירושים, שיטה אחת כמו כבשים אחד, ובחג נידונים על המים.

האי כתוב היוצר יחד לבם, (שכולם ביחד) הקב"ה כל יכול, יש שתי בחינות, כל אחד לחוד וכל אחד ביחד. יש מספרים שיש דין ליחיד ויש דין כללי. כמו שתגידו בזיכרונות, אתה זוכר מעשה עולם, ופוקד כל יצורי קדם, אחר כך כתוב, ועל המדינות בו ייאמר, איזו לחרב ואיזו לשלום, איזו לרעב ואיזו לשובע. יש מדינות חרב ושלום, יש מדינות רעב ושובע, יש רוסיה ואוקראינה, פתאום אוקראינה, פצצות חרב ושלום, גם שם לבד, תבינו. יש מדינות רעב חס ושלום ובריות בו יפקדו היום להזכירם לחיים ולמוות, מי לא נפקד כיום הזה?

כי זכר כל היצור לפניך בא, מעשה איש ופוקדתו, ומחשבות אדם ותחבולותיו, ויצרי מעללי איש, מה כתוב בהמשך? תגידו את זה בכוונה, אשרי איש שלא ישכחך, ובן אדם יתאמץ בך. מה עושים? הקב"ה אני לא ישכח אותך ואתאמץ לעשות רצונך, כי דורשך לעולם לא ייכשלו, ולא יכלמו לנצח כל החוסים בך. את זה צריך לדעת, צריכים רחמי שמיים, כמה מחלות, כמה צרות יש, וכמה ישועות.

כמה מסכנים מחכים לילדים, וכמה נפקדו השנה, כמה מחכים לשידוך, וכמה, אז דבר ראשון לגשת בהכנעה ובתקווה, ולקבל החלטות. עכשיו בישיבה הקדושה הזאת, שיש בה רבנים יקרים, שלפני שנולדתם כל הלב משקיעים פה, בלב ונפש, ישיבה הקדושה הזאת, מפה יוצא קדושה לכלל ישראל, כל הישיבות טובות, ישיבה זו עם יסודות – שורשים, גדולי ישראל יסדו אותה.

עכשיו השנה לומדים גיטין, באים לרבנו של עולם, קודם כל לגמור את זה להוסיף זכויות, תורה יש לה סגולת חיים, להגיע ליום הדין בהחלטה, שסוף שנה לבוא עם גיטין בכיס, האי מאן דירית חדא מסכתא ירית חדא עלמא. כל מסכת זה עולם, יש עולם של גיטין עולם בבא קמא, עולם של זבחים,

נמסר יום שישי ערש"ק פרשת נצבים וילך תשפ"ו:

תודה רבה לראש ישיבה, תודה רבה לרבנים, שהסכימו לקבל אותי בישיבה המפוארת הזאת, שהעמידה תלמידים ועוד תמשיך להעמיד. ובאנו פה להתחזק עכשיו לפני יום הדין, ולטכס עצות איד להתרצות לקדוש ברוך הוא. אני שואל אתכם, שומע כל מיני ביטויים. אחד אומר צריך פחד אימת הדין, אחד אומר צריך שמחה. אבל באמת מה צריך לעשות? פחד או שמחה? **אתם תראו שאי אפשר אחד בלי השני. חייבים את שניהם.**

כתוב בתנא דבי אליהו יראתי מתוך שמחתי ושמחתי מתוך יראתי. איד להגיע ליום הדין? היו הרבה צרות השנה, הכל נכתב בראש השנה ויום כיפור. אין חוכמות. **אי אפשר סתם ללכת רגוע.** אז מה עושים? אז מי שאומר יהיה בסדר, זה נובע או שלא אכפת לו, או יש כאלו שאומרים "אוי, אין לי כוח לחשוב על זה, זה מלחיץ אותי". מלחיץ אותך? אדם הולך לפני משפט קשה, אפילו ממוני, מישהו ניגש אליו, אומר לו "אתה יודע, יש לי עוד דין טוב, יש לי כסף, אל תזכיר לי את המשפט, זה מלחיץ אותי". עוד מעט המשפט, אני רוצה לעזור לך. "זה מלחיץ אותי". בסוף הוא יאכל מה שהכין "בוא נעזור, ותצליח". יש עוד סוג אנשים שאומרים "הם לא בלחץ, אומרים שהכל יהיה בסדר".

זה לא בטחון, הבריסקער רב אומר שבטחון הכוונה, שמה שאני בורח, אלך. כתוב בפיוט שאנחנו אומרים "ממך אליך אברח". יש משפט, אבל הוא הולך לקדוש ברוך הוא. אז בואו אני אסביר לכם. אנחנו הולכים לפני משפט. הקדוש ברוך הוא שופט כל אחד מה הוא עשה כל השנה, מה יהיה שנה הבאה. אני ניגש לקדוש ברוך הוא, הוא שופט אותי.

להיות עצוב? חס ושלום. באימה וביראה, ובתקווה. הקדוש ברוך הוא שופט אותי. עכשיו בוא נחשוב, השופט קורא לנידון שבוע לפני המשפט, הוא שואל מה, לא מבין למה הוא קורא לו, עוד לא הגיע המשפט, אבל קורא לו אז הוא חייב לבוא. השופט אומר לו "תשמע, קראתי לך, אומנם עוד לא המשפט, אבל באתי להגיד לך עצות איד לעבור את המשפט בהצלחה". "איד זכיתי? במה אני זכיתי שהשופט יתן לי עצה". "כי המידות שלך מעידות עליך".

אז נגיד שאין משפט? יש משפט, אבל **תתאמץ תצליח.** אז איזה תקווה הוא מקבל? בטח יש משפט, אבל בתקווה ובשמחה, אם ישאלו אותו אחר כך תגיד התכוונת במה שנתן לך? "וואי, לא, הייתי בטוילים, הסתכלתי בתמונות במחשב כל הזמן, לא התכוונתי כלום". **מאבד לעצמו את הדעת, מתרחים עליו.** בוש, השופט אומר לך איד להתכונן. ברוך השם שנתן לי עצות, עשיתי, השתדלתי לעשות את הכל, עשיתי לפני שורת הדין. אוהה אשריך אתה תעבור את זה בהצלחה".

והשופט יושב ודן כל דבר. בא קטגור ואומר הוא העלים מס הכנסה ומגיע לו שלוש שנות מאסר בשביל זה לבד. מה אתה עונה? "אדוני, שילמתי את הכל, ניסיתי לעשות הכל, פייסתי". ומה עם הסיפור השני שמגיע לך חמש שנות מאסר. "השתדלתי, פייסתי כבר". הוא סידר. מתעצבנים השונאים שלו. כל קטרוג, הכל הולך חלק. בסוף זכאי. ברוך השם, ניגש שופט יקר, איד שריחמת עלי מבין שהצלת אותי, כמה יהיה שמח. וכמה ישתדל להכיר טובה. עכשיו תבינו מה זה משפט של אבינו שבשמים.

"זכרנו לחיים מלך חפץ בחיים". וקראנו היום בפרשה "העידותי בכם היום את השמים ואת הארץ, החיים והמוות נתתי לפניך הברכה והקללה, ובחרת בחיים". אומר רש"י "כאדם האומר לבנו בחר לך חלק יפה". **אבינו שבשמים אומר "אני רוצה שיהיה לך טוב"**. עכשיו תראה חיים ברצונך, תבינו כמה אהבה יש לקדוש ברוך הוא, כמה תקווה.

אז תגידו לו, אז אחד הולך להיות רגוע בלי אכפת, חס ושלום. **היו מספיק צרות השנה, מספיק אסונות.** עוד מעט נזכיר קצת, אבל היו גם הרבה ישועות. עכשיו תגיד לי אם אני עצוב? שוטה, אתה עצוב? **המלך, מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא, שכל המלאכים רועדים וחיל רועדה יאחזון, הוא מרחם עליך, הוא רוצה שיהיה לך טוב, אתה עצוב? שוטה, מה לך? ברוך השם, אני עבד השם, ככה ניגשים.** צריך להיזכר, תראו כמה צרות היו השנה, השם ישמרנו. השבוע ישבנו בועד במיר, עבר רכב למטה היה צפצוף, לא כל הצפצופים דומים. היה צפצוף שהזכיר, אם אתם זוכרים בזמן המלחמה, בפלאפונים היה איזה צפצוף, התראה לאזעקה. זוכרים את הדבר הזה? אותו צליל, אמרתי, חבר'ה אתם נזכרים? **שמעתם צפצוף? זה במקום, הקב"ה מזכיר לנו,** היה אזעקות השם ישמור, צריך רחמי שמיים.

קצת היה הפוגה, קצת היה זמנים רגועים, נכון? מה אתם חושבים שהאיראנים הרשעים ימח שמם אומרים גמרנו מלחמות עם היהודים,

שגיטין יהיה בכיס, ויהיה איתך מהתחלה ועד הסוף, ללמוד מהתחלה ועד הסוף, בשיבה הקדושה, גם להבין וגם לדעת.

ורק המתמיד יכול להגיע לזה, השתדלות ללמוד בסדרים, וכך כתוב במדרש. המדרש הזה מובא בשערי תשובה בשער רביעי, בארצות צדיקים שער התורה, המשנה ברורה מביא את המדרש הזה פעמיים, בהלכות תעניות, ובהלכות יום הכיפורים, מה המדרש? מה כתוב שם? חלילה נתחייב אדם מיתה לשמיים, נגזר עליו למות השם ישמור, מסכן, אם נגזר עליו, מה יעשה ויחיה? אם היה רגיל ללמוד פרק אחד, ילמד שני פרקים, דף, שניים, מה הפשט? ילמד חצי שעה ויטוס יותר, לא! אלא ללמוד יותר זמן, מה רוצה לומר לכם, אאתם לומדים סדר א', ב', ג', יש הפסקה, מותר לנוח קצת, יש כאלה מנצלים את זה גם ללימוד, אבל מותר קצת לנוח, קצת להתאוורר. מיעוט שיחה לא לשון הרע ורכילות, להתאוורר ושוב ללמוד, **מרבית תורה מרבה חיים**. אחד שמקבל על עצמו, מה שאני לומד, עושה עוד חזרה בצהריים, ויש עוד לימודים חזרות מפעם, כל אחד שיתיעץ עם הרב. אבל עוד חזרה, מתחיל אביי ורבה, עוד פעם ללמוד, מרבית תורה מרבה חיים, כך אתה ניגש ליום הדין עם תקווה גדולה.

בישיבת מיר לפני יותר מחמישים שנה, למדנו גיטין, היה בחור שהגיע מאירופה, והיה לומד, בחור נחמד, בינוני, לומד, עד שבא לגיטין. אני זוכר את זה כמו עכשיו. וכשהוא החליט, די, אני לומד לא מספיק מה יהיה, הוא למד, הוא לא היה בטלן, החליט אני חייב לדעת. איזה מתמיד הוא היה, שהיינו מתפללים מנחה בצהריים, עד שיצאנו וגמרנו, הוא כבר הספיק לאכול. היה עולה לעזרת נשים אחר כך למטה, לומד ולומד ולומד, חוזר וחוזר פעם פעמיים בגישמאק, עם סבר פנים יפות.

גמרו גיטין, אתם יודעים מה שהיה בישיבה? מי שלמד כל מסכת שהיא, שתוספות מביא משהו בגיטין, לא צריכים לחפש בגיטין, תלך אליו, על המקום היה עונה לך, כל דבר בגיטין ידע ישר והפוך, היה תענוג לראות אותו, השקיע. אבל קיבל תיאבון, אחרי גיטין באו לבבא בתרא, אמר בזה גם אני מסוגל השקיע בבבא בתרא אחר כך ידע את זה, אחר כך עבר לספר המצוות רמב"ם. היום כל השס"ח שצריכים להיעזר לפעמים, משתמשים בו. הוא היה עניו, אבל בהתמדה, כמובן צריך את התפילה והמידות הטובות, מתמיד, שהגיטין יהיה בכיס.

אין לנו השגות בתנאים הקדושים, אבל לקבל שאיפות, בגיטין ס"ז ע"ב כתוב תניא איסי בן יהודה היה מונה שבחן של חכמים ר"מ חכם וסופר ר' יהודה חכם לכשירצה ר' טרפון גל של אגוזין, מה זה גל של אגוזים. כתוב רש"י מפרש באבות דר' נתן (פ' יח) מה גל של אגוזים אדם נוטל אחת מהן והם נקבצות ונופלות זו על זו כולן כך ר' טרפון בא תלמיד ושאלו דבר היה מביא לו רביה מקרא מדרש משנה הלכה ואגדה הכל יחד: הכל עם עמל ויגיעה, התמדה, יש עוד תנאים קדושים, מי שמרבה בתורה מרבה חיים.

אבל צריך להבין גם מה שלומדים, לא לגרוס בלי להבין, מה עם ההבנה? כתוב בגמרא ברכות דף ו' ע"ב, ובעל הטורים מביא את זה בפרשה שאנו קוראים השבוע, יש שבע אגרות, כולם יודעים "אגרא דהילולא מילי", אמר רבא "אגרא דשמעתא סברא". עיקר שכר השמעתא סברא, מה זה סברא? המאמץ, שיגע, וטורח, ומחשב להבין את הראש של הדבר. נכון כל לימוד זה חשוב, מה שיוצא מהפה, אבל מה הפשט? זה ישיבה הקדושה, הרב מסביר, מבינים, חוזרים, מגיעים להכל.

אני זכיתי לשבת שנים בשיעורים של רבנו נחום, אני אגיד לכם, **הוא היה כל כך מתוק השיעורים שלו**. כשנכנסתי, הייתי בחור לא כל כך צעיר, לא נכנסתי לשיעור בהתחלה, הוא היה נותן לי רשות, אבל היה לי את התחושה כולם מדברים רבי נחום, אבל אני לא ראוי להיכנס לשם. באמצע החורף, יום אחד אמרתי מתחילים סוגיה חדשה, עד מתי? מה הוא מלמד? אני גם יכול להבין. לא, למה אני לא יכול להבין? שנכנסתי לשיעור איך שהוא קיבל אותי. איזה הפתעה הייתה לי. יכלו לחשוב שכיתה זו, התחיל להגיד משנה, הסביר את רש"י, לאט לאט לאט, הבנתם? **כל אחד לפי כוחו**, ואז מגיעים לסוגיות עצומות.

הוא זכרנו לברכה היה מקפיד מאוד מאוד שיכינו את השיעור. מי ששאל שאלה לענין בשיעור קיבל מחמאה, אבל מי ששאל לא לענין, ראה שהוא מתרשל, היה צועק, הוא היה אמיתי רצה להעמיד את כולם על האמת, לא היה מקום לטעות הוא הסביר כל כך טוב, התועלת שמכניסים את השיעור, חיים מה שלומדים.

מעשה שהיה באחד, (היום הוא כבר שנים מחתן נכדים), והוא לומד כמו בחור, אני זוכר שהוא עמד ככה מול רבי נחום, והוא הקשה באמצע השיעור שאלה מאוד טובה, ולאכזבתו, הקושיה הטובה הזאת הגמרא שואלת בהמשך, אז זה בדיוק מראה כמה הוא הכין, אז הרביה רבי נחום אמר לו מחמאה עם ביקורת ביחד, זוכר שאמר לו, עילוי, גם צריך להכין את השיעור, אז זה היה ככה, מצד אחד, מה נהניתי מאותו בחור, שהיום צדיק, היה סבא רבא, אני חבר שלו, אני לא יודע אם זוכר, אני לא מזכיר, לא משנה, מה נהניתי, במקום להיות טמבל כמו כאלו שהרב אמר לי ככה שיחכה אני יותר לא שואל, יש כאלה שרוצים רק לטיפות כל היום, אלא,

אחרי עשר דקות, רבע שעה, שאל עוד שאלה, הוא כבר בדק שלא יהיה פשלות, קיבל מחמאה, היה טוב, שאל, שטייגן בלימוד.

פעם הייתי בישיבה בחוץ לארץ, סיפרתי את הסיפור הזה, קם רב חשוב, אומר לכולם לתלמידים, אני הייתי התלמיד הזה, אני זוכר אחרת, שמע מינה שיש כמה סיפורים כאלו, מה המסר, תכין את השיעור, רוצה תועלת, מה הרב רוצה שסתם מכין, רוצה שתהיה תועלת, תכין עם החברותא, פעם, פעמיים, כתוב בחז"ל, שריש לקיש הוא היה תלמיד של רבי יוחנן, כמה פעמים הוא למד את הלימוד לפני ששמע את רבי יוחנן? ארבעים פעם! רב אדא בר אהבה, למד עשרים וארבע, אז מה תלמיד יגיד, כן הרב שלי הוא מאוד חשוב, הוא לא רבי יוחנן, אבל גם אתה לא ריש לקיש, זה הולך יחסי, תכין טוב, תקשיב טוב, שימוש תלמידי חכמים, תחזור, אז יהיה לך הצלחה, אז זו עצה טובה, חיזוק בלימוד.

עוד דבר תפילה בישיבה, תפילה בכלל, בישיבה בפרט, שאל בחור אחד, למה בישיבה צריך להתפלל בישיבה, אחד אמר כדי שנוכל להיות בסדר בזמן, לא, נכון שזה גם תועלת, אבל הסיבה בישיבה מחנכים איך להתפלל טוב בעומק לב, בלי תפילה לא מצליחים.

דבר שלישי מידות טובות, אז מה אם גאון גדול, בלי מידות, אם גאון בתורה בלי מידות, אז כתוב אמר רבי אלעזר בן עזריה, אם אין תורה אין דרך ארץ, אם אין דרך ארץ אין תורה, מה זה דרך ארץ? אומר רבנו יונה, מידות, **בלי תורה אין שלמות המידות, ואם אין לו מידות, התורה לעולם איננה שוכנת בגוף שאין בו מידות**, מי שעובד על המידות שלו, כן יזכה, איפה לומדים על מידות, איפה חסד, בישיבה הקדושה, כבוד חברים, יהי כבוד חברך חביב עליך משלך, כל שכן מורא אב.

היה צדיק בבני ברק קראו לו רבי משה טורק, היה כמו בן של סבא שלי, ובבית מרן החזון איש, והוא היה באירוסין של בני בכורי, והוא אמר, שמעתי ממרן החזון איש זצ"ל, שרואים הרבה פעמים בישיבות, שניים לומדים, כישורניים, הכל יש להם, אחד נהיה גדול בישראל, השני לא, למה? **אחת הסיבות, זה משום כיבוד אב ואם**, יש לזה ראייה במסכת קידושין לד ע"ב לדברי החזון איש שמכיבוד אב מבינים מאמר חז"ל.

אם כן, תגיעו הביתה, תגידו אבא ואמא, מה אני יכול לעזור היום, אמא שולחת לקנות, לא להגיד אוף, פעם הייתם בטיול, אוי מי סוחב לטיול, לא, אני רוצה, מגיע אבא טוב ויקר מאמריקה, או הסבא, מביא שעון, אין לי כוח לסחוב, שיחפש משהו, לא, כל אחד שמח, אדרבא לשמוח במצוות, שש אנכי על אמרתך כמוצא שלב, לשמוח, כבוד ואהבה, בין אדם לחבירו זה אש, ממון חבירו, כבוד חבירו, אבל לזכור, רק עם חברים טובים, אתם כולם טובים.

אבל יש אחד חלילה חלילה גורם ירידה רוחנית, קורה בשכונה, או קרוב ח"ו, **מישהו שמוציא איזה מכשיר שהוציא מהגיהנום, שלא תדעו יש מכשירים שיצאו מהגיהנום לבלוע אנשים, מכשיר, אני לא רוצה להזכיר את השם באדמת קודש, אני לא יודע אם אפשר להגיד ברכה ליד הטינופת הזאת**, והוא אומר תסתכל, סליחה אני לא מסתכל, מה קרה נהיית צדיק? אני בדרך להיות צדיק, אל תדאג, לא להיבהל, עוד טיפש אחד יכול להגיד כתוב בקהלת אל תהי צדיק הרבה, **תגיד לו כתוב אחר כך אל תרשע הרבה, איזה שוטה, השם ירחם**.

אתה יודע מה זה אל תהי צדיק הרבה, אתה רואה אישה ברחוב שצועקת הצילו, אתם נזהרים מלשון הרע, בטח, מה קורה אם באים שני פרחחים גדולים, אומר את זה יעבור בדרך, אני אתן לו מכות, אתם צריכים להגיד לו, לא לומר זה לשון הרע על הפרחחים, חס ושלום תציל אותו, ומה קורה אם יבוא איזה טרוריסט אחד, מחבל מהחיזבאללה, יבוא עם מטען חבלה יביא לבחור קח את זה לחדר בישיבה, לא יתפוצץ, ייתן לך מאתיים שקל, עד מחר אני יקח את זה, אם אחד יראה אותו, יכול להפיל את כל הבניין, אסור להגיד לשון הרע על הבחור? אולי לא לשון הרע על המחבל? **רשע שכמותו, לא תעמוד על דם רעד!**

ככה לא צריכים להיות מלשין, אף אחד לא יגיד להמשגיח, ההוא איחר היום לתפילה, תן למשגיח, אתה תלמד טוב, אבל אם מישהו מביא מטען חבלה, **מישהו מביא נזק רוחני, שיכול להפיל אנשים**, כמו שהיה לא מזמן, איש אחד דיבר איתי נגד ישיבה של הבן שלו, מישהו הביא דבר שגרם להפיל את הבן הגדול שלו, ברוך השם אחרי זה הבן חזר בתשובה, אמרתי לו אל תדבר על ישיבה זה לא אשמתם, ההוא הגיב מה, אבל מי שמביא וגרם לשני ירידה, הוא לא יספר לרב? השם ישמור, אם יש חשש לשון הרע, באים לרב, לראש ישיבה למשגיח, להגיד שיש סיפור בלי שם, והרב יפסוק אם מותר להגיד שם, הרב למד הלכות לשון הרע, הוא יפסוק.

בואו נסכם, חיזוק בלימוד התורה, חיזוק בתפילה, במידות ובקדושה, וואי, איזה תקווה יש לכם, איזה שנה מתוקה תהיה לכם, אשריכם מה טוב חלקכם, תודה רבה שהסכמתם לקבלתם אורח, זה זכות שלי לראות צדיקים כאלו, הקדוש ברוך הוא יכתבם ויחתמכם לחיים טובים, ברוחניות ובגשמיות, תזכו כל תורה כולה, אתם וביתכם תזכו לקרב את הגאולה, לזכות לגאולה, ותמיד תזכו לעשות לקדוש ברוך הוא נחת רוח.